

Teologia Reformată – Ce se ascunde în spatele ei?

8 Ispășirea limitată (Limited Atonement)

În capitolele anterioare a fost vorba în esență de acțiunile lui Dumnezeu în istoria și viitorul omenirii. Următoarele trei capitole se referă în principal la mântuirea noastră și la implicațiile acesteia. Aceste subiecte nu sunt simple și nu vreau să dau impresia că le-am parcurs în detaliu. Cu toate acestea, acestea sunt, de asemenea, diferențe care au relevanță pentru viața noastră și pentru predicarea noastră. S-ar putea ca cineva să nu fie de acord cu fiecare frază pe care o scriu, dar dacă ajung să ne facă mai conștienți de marea noastră mântuire, atunci cel puțin avem un motiv în plus să-L laudăm pe Dumnezeu pentru acest mare dar și să ne închinăm lui Hristos pentru semnificația minunată a morții sale pe cruce.

Creștinii care sunt influențați de Teologia Reformată vorbesc adesea despre „ispășirea limitată”. Acest termen este foarte puternic asociat cu așa-numitul calvinism. Este al treilea din așa-numitele cinci puncte ale calvinismului.¹ Scriitorii de astăzi ai Teologiei Reformate preferă alți termeni, cum ar fi ispășirea finală, răscumpărarea finală, ispășirea definitivă sau răscumpărarea deosebită, particulară sau specifică.² Această căutare de noi denumiri arată deja cât de multă rezervă este atașată termenului „ispășire limitată”. Este posibil ca termenii să se fi schimbat, dar nu și doctrina.

Întrebarea rămâne: A făcut Hristos doar o ispășire *limitată* pe cruce? Strâns legate de această întrebare sunt alte două întrebări: A murit Hristos pentru *toți* oamenii și astfel a purtat El *păcatele tuturor oamenilor*? Teologia Reformată răspunde în general la prima întrebare cu „da”, iar la celelalte două cu „nu”.³

În cele ce urmează, aș dori să arăt de ce eu răspund cu „da și nu” la prima întrebare, cu „da” la a doua și cu „nu” la a treia.

Întrebare	Răspuns	Răspunsul meu
Este limitată ispășirea pe care Hristos a realizat-o pe cruce?	Da	Da și Nu 1 Ioan 2.2; Ioan 1.20; Leviticul 16
A murit Hristos pentru toți oamenii?	Nu	Da 2 Corinteni 5.14,15
A murit Hristos pentru <i>păcatele</i> tuturor oamenilor?	Nu	Nu 1 Corinteni 15.3; Efeseni 1.7; 1 Ioan 2.2; 1 Petru 2.24; Apocalipsa 1.5

¹ Cele cinci puncte ale calvinismului includ: 1. stricăciunea totală; 2. alegerea necondiționată; 3. ispășirea limitată; 4. harul irezistibil; 5. perseverența sfinților.

² A se vedea: R. C. Sproul, <https://www.ligonier.org/learn/articles/tulip-and-reformed-theology-limited-atonement> [accesat: 20.03.2025]; Vezi și: J. MacArthur și R. Mayhue, *Biblishe Lehre*, Berlin (EBTC), 2020, pag. 720-721.

³ Există diferențe între creștinii reformați cu privire la amploarea jertfei de ispășire al lui Hristos. A se vedea: <https://www.evangelium21.net/media/3245/reformed-theology> (titlul „răscumpărare”) [accesat: 20.03.2025].

Diferențele apar deoarece mulți teologi ai Teologiei Reformate acordă un sens limitat cuvântului „ispășire”. Ei îl înțeleg ca însemnând doar „substituție”, în timp ce pentru alții ispășirea include și aspectul *satisfacției* lui Dumnezeu. Dacă ispășirea ar include doar aspectul de substituție, ar trebui să fim de acord cu acei teologi ai Teologiei Reformate. Hristos a suferit ca locțiitor doar pentru păcatele celor care într-o zi vor crede în El. Scriptura nu ne învață că El ar fi făcut aceasta pentru necredincioși. Cu toate acestea, creștinii care sunt influențați de Teologia Reformată (de regulă) nu văd că Hristos a îndeplinit o lucrare mult mai cuprinzătoare și a murit de fapt *pentru* toți sau *cu privire la* toți (compară cu 2 Corinteni 5.14; Evrei 2.9; Coloseni 1.20).

Dacă spunem că Hristos a purtat pedeapsa pentru *păcatele* tuturor oamenilor, aceasta ar însemna în cele din urmă că nimeni nu mai este pierdut. Aceasta ar fi foarte de dorit, dar știm din Cuvântul lui Dumnezeu că este altfel. Dacă Hristos ar fi purtat pedeapsa pentru păcatele tuturor oamenilor pe crucea de pe Golgota, atunci datoria ar fi fost plătită și păcătosul vinovat ar fi putut părăsi sala de judecată justificat. În consecință, aceasta nu ar fi altceva decât reconcilierea (împăcarea) universală! Omul va fi judecat la marele tron alb *în funcție de faptele sale* (compară cu Apocalipsa 20.11-15). Cu toate acestea, dacă Hristos ar fi plătit deja pedeapsa pentru aceste fapte rele, atunci vina ar fi ispășită de două ori și Dumnezeu ar fi vinovat de nedreptate.

Prin urmare, trebuie să fim puțin atenți în alegerea expresiei aici, pentru a rămâne aproape de cuvântul Sfintei Scripturi. Biblia vorbește întotdeauna despre *credincioși*, atunci când spune că Hristos a murit pentru păcatele *noastre* (compară cu 1 Corinteni 15.3; Efeseni 1.7; 1 Ioan 2.2; 1 Petru 2.24; Apocalipsa 1.5). Nu găsim niciun pasaj biblic care să indice că Domnul Isus a plătit pentru păcatele necredincioșilor în numele lor. Nu, Hristos a plătit cu sângele Său pentru toți cei care cred în El. De aceea găsim și multe pasaje biblice care vorbesc despre faptul că Hristos poartă păcatele „pentru *mulți*” sau plătește răscumpărarea „pentru *mulți*” și nu pentru *toți* (Matei 20.28; 26.28; Marcu 14.24; Isaia 53.12).

Cu toate acestea, le putem spune oamenilor în proclamarea Evangheliei (și, cu regret, creștinii reformați adesea nu fac aceasta⁴): Hristos *a murit* și pentru tine! „Pentru că dragostea lui Hristos ne constrânge, noi judecând aceasta: că, dacă *Unul a murit pentru toți*, toți deci au murit; și *El a murit pentru toți*” (2 Corinteni 5.14,15). - Hristos a murit într-adevăr pentru toți [sau cu privire la toți] oamenii, tocmai pentru că toți oamenii zăceau în moarte („deci toți au murit”), dar aceasta nu înseamnă că El a murit în mod *suplinitor* pentru păcatele tuturor oamenilor.

Trebuie să facem o distincție clară între două lucruri în moartea lui Hristos. Pe de o parte, există *latura orientată spre Dumnezeu*; aici putem spune într-adevăr că Hristos a murit pentru întreaga lume în ceea ce privește partea lui Dumnezeu, astfel încât Dumnezeu a fost pe deplin satisfăcut și glorificat în raport cu păcatul și cu păcatele din lume (compară cu Ioan 1.29; 1 Ioan 2.2[CSV-ELB]). Dar dacă, pe de altă parte, ne gândim la *partea morții* lui Hristos care *este îndreptată spre om*, atunci este vorba despre atribuirea acestei lucrări, atunci este vorba despre faptul că omul are nevoie de cineva care să îl reprezinte la judecată. Așadar, Dumnezeu a trebuit să fie glorificat cu privire la tot ceea ce a avut de-a face cu păcatul și, în acest fel, Hristos a făcut o

⁴ W. Grudem, de exemplu, este o excepție aici. A se vedea: *Biblische Dogmatik*, Bonn; Hamburg (VKW; Arche-Medien) 2018, p. 666.

Ispășirea limitată (Limited Atonement)

ispășire *nelimitată* și a murit pentru toți. Dar, în ceea ce privește persoana individuală, numai cei care pot spune „Hristos *mi-a* purtat păcatele” se pot baza, de asemenea, pe această lucrare de răscumpărare în credință. În acest fel, lucrarea de ispășire a lui Hristos este într-adevăr *limitată*.

În Vechiul Testament, animalele de jertfă erau oferite în masă ca ofrande pentru păcat. De ce? Pentru că acestea mergeau la moarte în numele păcătosului. Păcătosul trebuia să aducă un animal de jertfă, își mărturisea păcatul înaintea lui Dumnezeu și își punea mâna pe capul animalului de sacrificiu; păcatul era transferat animalului de sacrificiu și, prin sacrificare, acesta suferea pedeapsa cu moartea, care ar fi trebuit de fapt să fie aplicată sacrificatorului. Aceasta este substituția. Hristos a devenit acest locțiitor, iar atunci când ne mărturisim vina, ne punem, vorbind figurat, mâna pe jertfa pe care Hristos însuși a făcut-o, iar lucrarea lui Hristos ne este socotită nouă. Atunci putem spune cu adevărat că Hristos a purtat păcatele mele, de fapt, El a purtat păcatele tuturor celor care cred în El și și-au pus mâna pe jertfa lui Hristos.

În acest fel, ispășirea este într-adevăr limitată, dar în ceea ce privește partea lui Dumnezeu, ispășirea este nelimitată și este partea care probabil nu este văzută de Teologia Reformată. Din partea lui Dumnezeu, totul a fost făcut pentru ca toată lumea să poată veni; după cum spune Scriptura: „Cine vrea, să ia apa vieții fără plată” (Apocalipsa 22.17). De aceea, Pavel poate scrie: „S-a dat pe Sine ca răscumpărare pentru⁵ toți” (1 Timotei 2.6). În parabola „comorii ascunse în ogor”, Hristos a dobândit *întregul* ogor: „Și ogorul este lumea” (Matei 13.38,44). Și într-adevăr: Dumnezeu „vrea ca *toți* oamenii să fie mântuiți și să vină la cunoștința adevărului” (1 Timotei 2.4), iar Dumnezeu „nu vrea ca vreunii să piară, ci *toți* să vină la pocăință” (2 Petru 3.9). Mulți aduc în discuție alegerea, dar aceasta este o altă chestiune.⁶ Trebuie să permitem ca responsabilitatea omului și suveranitatea lui Dumnezeu să stea una lângă alta și să trăim cu tensiunea care există între aceste două aspecte.

Aș dori să explic acest aspect cu un exemplu din viață, deoarece explicația de mai sus poate părea puțin ciudată pentru noi. De obicei, ne este mai ușor să înțelegem ideea de substituție, pentru că este vorba despre *noi* și despre întrebarea: Cum scap *eu* de păcatele mele? Dar există și întrebarea: Cum este *Dumnezeu* mulțumit în ceea ce privește păcatul și toate păcatele care există în lume? – Imaginează-ți că cineva te jefuiește. În mod normal, este vorba de trei lucruri: (1) hoțul trebuie pedepsit, (2) bunurile tale trebuie restaurate și (3) hoțul trebuie să returneze ceea ce a furat. Întrebarea cu care ne confruntăm se referă la al doilea punct: Cum poate fi restaurată proprietatea lui Dumnezeu? Pentru a face aceasta, trebuie să știm ce a fost de fapt furat de la Dumnezeu. Dacă ne gândim la exemplul lui Adam și al Evei, atunci Dumnezeu a fost furat prin păcat în mai multe moduri, și anume:

- adevărul Său (El a fost prezentat ca un mincinos)
- dragostea Sa (El îi reținea omului ceva)
- autoritatea Sa (El nu trebuia neapărat să fie ascultat)
- maiestatea Sa (El nu va duce la îndeplinire judecata pe care o anunțase)

⁵ Aici este folosit cuvântul grecesc *hyper*, care înseamnă „în vederea”, și nu „în locul”, ca de exemplu în Matei 20.28, unde găsim cuvântul grecesc *anti*.

⁶ Vezi capitolul următor „Predestinarea dublă”

Ispășirea limitată (Limited Atonement)

În afară de aceasta, ...

- Legea Sa a fost încălcată,
- Numele Său a fost blasfemiât,
- demnitatea Sa a fost călcată în picioare și
- creația Sa a fost afectată.

Această „posesiune” a fost furată de la Dumnezeu, iar Domnul Isus a restaurat-o. El a dovedit că plata păcatului este moartea, mergând El Însuși acolo ca purtător al păcatului, expunând astfel afirmația Satanei ca fiind o minciună și îndreptându-L pe Dumnezeu. El a revelat dragostea lui Dumnezeu față de noi, oamenii, arătând că Dumnezeu a fost dispus chiar să Îl dea pe Fiul Său la judecată ca substitut. El a arătat autoritatea lui Dumnezeu, faptul că Dumnezeu nu trece cu vederea păcatul și, de asemenea, maiestatea Sa, prin faptul că El Își revarsă toată judecata. El a împlinit porunca Tatălui, a restaurat onoarea lui Dumnezeu și va duce creația la odihnă prin jertfa Sa. *În acest sens, Dumnezeu se poate odihni în legătură cu toate păcatele care sunt în lume și, în acest fel, Hristos a murit pentru toți (toate).* Ispășirea nu înseamnă doar înlocuire, ci și restaurarea a tot ceea ce I-a fost furat lui Dumnezeu - satisfacție pentru Dumnezeu. Dumnezeu trebuia să fie satisfăcut cu privire la aceste lucruri. Toate acestea au fost asigurate prin lucrarea lui Hristos. În exemplul nostru, a existat un al treilea punct: hoțul trebuie să restituie ceea ce a fost furat. Cu toate acestea, omul nu este capabil să facă aceasta. Prin urmare, necredinciosul va plăti pentru aceasta la Marele Tron Alb, fiind judecat etern pentru păcatele sale. Nici credinciosul nu poate returna bunurile furate, dar apelează la Înlocuitorul care a plătit datoria în locul lui.

Sperăm că acum înțelegem mai bine că ispășirea înseamnă mai mult decât simplul fapt că Hristos a murit pentru păcatele tuturor celor care vor crede într-o zi în El și cu siguranță ne ajută să vedem amploarea lucrării ispășitoare a Domnului Isus într-o frumusețe care ne conduce la laudă, mulțumire și închinare.

Într-un exemplu din Vechiul Testament, ambele laturi ale ispășirii sunt clar scoase la lumină.

Marea zi a ispășirii în Leviticul 16

Deși Hristos a murit *cu privire la toți oamenii*, El nu a purtat pedeapsa *pentru toți oamenii*. Aceasta este deja prefigurată într-un exemplu din Vechiul Testament. Acest exemplu ne poate ajuta să înțelegem mai bine o problemă complicată.

Marea zi a ispășirii din Leviticul 16 descrie, printre altele, două jertfe pentru păcat, care ar fi trebuit aduse. Un animal de jertfă vorbește despre *partea dinspre Dumnezeu*, se spune: „un sorț pentru DOMNUL” (Leviticul 16.8), iar celălalt animal de jertfă vorbește despre *partea dinspre om*: „celălalt sorț pentru Azazel” (Leviticul 16.8). Aceasta este explicat mai în detaliu în cursul capitolului 16 și este legat de faptul că vina concretă a poporului a fost mărturisită pe acest animal de jertfă (Azazel); animalul de jertfă a fost apoi trimis în pustiu. Prin urmare, acest animal de jertfă a trebuit să fie îndepărtat ca locuitor (unul dintre sensurile cuvântului

Ispășirea limitată (Limited Atonement)

„Azazel”), la fel cum Hristos a fost îndepărtat de Dumnezeu în moartea Sa. El a trebuit să strige: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei 27.46).⁷

Această idee a celor două laturi ale ispășirii (satisfacere și suplinire) o găsim și la apostolul Petru: „Pentru că și Hristos a suferit o singură dată pentru păcate [satisfacere], Cel drept pentru cei nedreți [suplinire], ca să ne aducă la Dumnezeu, fiind omorât în carne, dar făcut viu în duh” (1 Petru 3.18). Hristos a trebuit să sufere cu privire la toate păcatele din această lume („a suferit o singură dată pentru păcate”). Cu toate acestea, pentru a ne aduce „la Dumnezeu” și a ne împăca cu El, „Cel drept trebuia să sufere pentru cei nedreți”. Toți cei care cred în Hristos și revendică lucrarea Sa pentru ei înșiși sunt împăcați cu Dumnezeu, deoarece Hristos Și-a dat viața în numele lor, al celor nedreți.

Apostolul Ioan face, de asemenea, distincție între aceste două laturi ale ispășirii: „Și El este *ispășire pentru păcatele noastre [suplinire]*; dar nu numai pentru ale noastre, ci și *pentru lumea întreagă [satisfacere]*.” (1 Ioan 2.2). Aici trebuie să citim cu atenție, de preferință în textul grecesc de bază. A doua parte nu spune: „*pentru păcatele întregii lumi*”, ci pur și simplu: „pentru întreaga lume”. Majoritatea traducerilor Bibliei adaugă aici ceva care nu se află în textul grecesc de bază. Nu, atunci când este vorba despre „păcatele noastre”, atunci Domnul Isus este „ispășirea pentru păcatele *noastre*” (substituirea), dar când este vorba despre întreaga lume, atunci este vorba despre partea ispășirii orientată spre Dumnezeu - despre satisfacere, că Dumnezeu a fost satisfăcut în ceea ce privește păcatul și, cu siguranță, și pentru păcatele din lume și a fost glorificat prin Fiul Său. Acesta este motivul pentru care Ioan scrie „nu numai pentru ale noastre”. Cu toate acestea, el nu scrie „ci și pentru *cele ale* întregii lumi”, mai degrabă, cu siguranță, el folosește în mod deliberat forma stilistică a elipsei (omisiunii) „ci și pentru întreaga lume” pentru a face clară diferența. Hristos în Persoana Sa este ispășirea și întreaga lume poate avea parte de aceasta. La fel cum El este și „Mântuitorul [Salvatorul] lumii” (Ioan 4.42) și aceasta nu înseamnă că El a mântuit sau va mântui pe toți oamenii, același lucru se aplică și ispășirii. În ceea ce-L privește pe Dumnezeu, totul este complet suficient, dar are un efect asupra oamenilor doar dacă aceștia cred în El.

W. Kelly scrie în privința aceasta:

Apostolul spune că Hristos nu este doar ispășirea „pentru păcatele noastre”, „ci și pentru întreaga lume”. În întreaga Scriptură, „ispășirea pentru păcate” se referă întotdeauna în mod explicit la cei care cred, adică în Noul Testament la copiii lui Dumnezeu. Hristos este într-adevăr ispășirea pentru întreaga lume într-un sens general, dar într-un sens mai restrâns doar „pentru păcatele noastre”. Atunci când se vorbește despre lume, se face întotdeauna o distincție clară. ... El este ispășirea pentru păcatele *noastre*; El le-a înlăturat pentru totdeauna, le-a șters prin sângele Său. Dacă aceasta s-ar aplica și lumii, ea ar fi în ordine cu Dumnezeu!⁸

Biblia este minunat de precisă în exprimarea sa. Ioan scrie în Evanghelia sa: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel care ridică păcatul lumii!” (Ioan 1.29). - Nu se spune: „Că [El] ridică *păcatele*

⁷ A se vedea: *Die zwei Seiten der Sühnung* de J. N. Darby <https://www.soundwords.de/a956.html>.

⁸ Vezi: *Ist Christus für die Sünden der ganzen Welt gestorben? (A murit Hristos pentru păcatele întregii lumi?)* de W. Kelly - <https://www.soundwords.de/a605.html>. (Traducerea articolului în limba română se poate accesa la: <https://www.soundwords.de/a-murit-hristos-pentru-pacatele-lumii-intregi-a16164.html>).

Ispășirea limitată (Limited Atonement)

lumii”, ci „păcatul lumii”. Expresia *păcatele* se referă la păcatul efectiv individual, iar expresia *păcatul* se referă la principiul păcătos, care stă în spatele fiecărui păcat. Și aici este vorba despre latura generală și centrată pe Dumnezeu a ispășirii. Iar lumea nu înseamnă pur și simplu „lumea celor aleși”, așa cum gândesc unii, ci merge mult mai departe: lucrarea Domnului este suficientă și pentru a asigura că păcatul și toate consecințele sale vor fi într-o zi complet desființate din univers - aceasta este ceea ce Epistola către Coloseni numește „împăcarea *tuturor lucrurilor* [nu a tuturor oamenilor!] cu Sine prin El” (Coloseni 1.20; compară cu Romani 8.21). Domnul Isus a adus o jertfă „pentru desființarea păcatului” (Evrei 9.26). Va veni o vreme când acest principiu păcătos va fi eliminat din cosmos, atunci nicio faptă păcătoasă nu va mai putea ieși din om. Așadar, niciodată nu ne putem gândi suficient de mult la moartea ca jertfă a lui Hristos!

De asemenea, ar putea revitaliza practic închinarea noastră, dacă am reflecta și mai mult la ceea ce Hristos a realizat *pentru Dumnezeu* prin moartea sa ca jertfă. Astfel, vedem că grăsimea jertfei pentru păcat era arsă pe altarul jertfei de ardere-de-tot (Leviticul 4). Chiar dacă Dumnezeu a trebuit să Își întoarcă fața de la Domnul nostru, atunci când El a fost făcut păcat, pe de altă parte, Dumnezeu a fost și infinit de mulțumit de devotamentul pe care Domnul Isus l-a arătat atunci când a fost dispus ca în trupul Său să rezolve problema păcatului. Această latură a ispășirii este adesea trecută cu vederea în discuțiile despre presupusa „ispășire limitată”, iar acest fapt este trist, deoarece Dumnezeu nu primește partea care I se cuvine în primul rând.

Titlul original: Begrenzte Sühne (Limited Atonement)
Sursa: Reformatorische Theologie - was steckt dahinter?
Editura Daniel-Verlag, 2025, pag. 69-77.